



Ian  
McEwan

Lekcie

Najnovší román popredného britského  
prozaiika - vrcholné majstrovské dielo



SVETOVÁ PRÓZA



SVETOVÁ PRÓZA



Ian  
McEwan

---

## Lekcie

Z angličtiny preložila  
KATARÍNA JUSKOVÁ

**sloart**

Copyright © Ian McEwan 2022  
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART,  
spol. s r. o., Bratislava 2024  
Translation © Katarína Jusková 2024  
Cover illustration by Tina Berning

ISBN 978-80-556-5734-9

Preklad diela podporil z verejných zdrojov formou  
štipendia Fond na podporu umenia.  
Tento projekt z verejných zdrojov podporil  
Fond na podporu umenia.

**u.** fond  
na podporu  
umenia

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie  
reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani  
elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok,  
prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému  
a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

*Mojej sestře Margy Hopkinsovej  
a bratom Jimovi Wortovi a Davidovi Sharpovi*

Najprv cítime. Potom padáme.

James Joyce: *Finneganovo prebúdzanie*

# PRVÁ ČASŤ



# 1

Bola to skôr námesačná spomienka než sen. Iba ďalšia hodina klavíra – dlážka vykladaná oranžovými dlaždicami, okno vysoko na stene, nový klavír v prázdnej miestnosti podobnej ambulancii. Mal jedenásť rokov a usiloval sa hrať zjednodušenú verziu toho, čo iní zrejme poznajú ako Bachovo prvé prelúdium *Dobre temperovaný klavír I*, hoci o ňom nevedel vonkoncom nič. Netušil, či ide o známe, alebo neznáme dieťa. Netušil, kedy vzniklo ani kde vzniklo. Ani na um mu nezišlo, že niekto ho musel skomponovať a zaznamenať na papier. Jednoducho tu bolo – školské učivo, jeho súkromný pochmúrny borovicový les v zime, osobný labyrint chladného smútku. Nikdy mu neunikne.

Učiteľka sedela tesne vedľa neho na klavírnej lavičke. Okrúhla tvár, vzpriamená šija, navoňaná, prísna. Jej krása spočívala vo vystupovaní. Nikdy sa nezamračila ani neusmiala. Niektorí chalani vraveli, že je strelená, on o tom pochyboval.

Pomýlil sa na tom mieste, kde zvyčajne. Pomkla sa bližšie, aby mu ukázala, ako má hrať. Opierala sa mu o plece pevným teplým ramenom, ruky s namaľovanými nechtami nad jeho kolenami. Pre zvláštny štekľivý pocit sa nemohol sústrediť.

„Jemné vlnenie, počuješ?“

Prebehla prstami po klávesoch, ale nijaké jemné vlnenie nepočul. Všetky zmysly mu otupil jej parfum, ohlušil ho. Bola to zaguľatená ťažká vôňa ako tvrdý predmet, hladký riečny okruhliak, tlačil mu na mozog a bránil rozmýšľať. Až po troch rokoch zistil, že šlo o ružovú vodu.

„Znova,“ varovne zvýšila hlas. Mala sluch, on nie. Vedel, že myseľ jej blúdi inde, unavuje ju jeho bezvýznamnosť – ďalší žiačik z internátnej školy, zababraný od atramentu. Jeho prsty stláčali nemelodické klávesy. Videl obávané miesto na strane, skôr než k nemu prišiel, odohrávalo sa to skôr, než sa to odohralo v skutočnosti, chyba sa blížila k nemu s otvoreným materinským náručím, stále rovnaká, stále prichystaná objať ho bez prísľubu bozku. A tak sa to stalo zasa. Jeho palec mal vlastný život.

Spolu načúvali, ako disharmonické tóny zanikajú v syčivom tichu.

„Prepáčte,“ zašepkal sám pre seba.

Prudkým výdychom cez nos – v opačnom smere ako nádych predtým – dala najavo rozhorčenie. Zabľúdila mu prstami na vnútornú stranu stehna pod okrajom krátkych sivých nohavíc a uštipla ho. Bolelo to, večer si tam určite nájde modrinu. Posúvala studenú ruku pod látkou až po pružnú gumu na pokožke. Zliezol zo stoličky, vystrel sa, červený ako rak.

„Sadni si, ideme odznova.“

Jej strohý hlas vymazal predchádzajúci okamih. Bol preč, možno si ho ani dobre nepamätal. Zaváhal v obave pred ďalším neprijemným stretom s dospelými. Nikdy vám nepovedali, čo vedia. Zastierali pred vami hranice vašej nevedomosti. Za všetko, čo sa stalo, nech to bolo čokoľvek, si akiste môže sám. Neposlušnosť mu bola cudzia, a tak si sadol, zdvihol pohľad k hrozivému stĺpcu husľových kľúčov na strane a opäť začal hrať, ešte neistejšie ako predtým. „Vlnenie“ neprichádzalo do úvahy, rozhodne nie v tomto lese. Ani nevedel ako, znovu sa blížil k obávanému miestu. Neodvratnú katastrofu potvrdil aj idiotský palec, klesol, keď mal ostať nehybný. Prestal hrať. Váhavý disharmonický tón znel ako jeho meno vyrieknuté nahlas. Zovrela mu bradu hánkou ukazováčika a palcom a obrátila ho k sebe. Ešte aj dych mala navoňaný. Zahľadela sa

mu pevne do očí, siahla po dvanásťcôlovom pravitku na veku klavíra. Nechcel sa dať udrieť, zošmykol sa zo stoličky ešte predtým, ako stihol zachytiť pohyb. Na koleno mu dopadlo pravitko, nie naplocho, hranou. Zaštípalo to. Ustúpil o krok.

„Rob, čo som ti povedala, a sadni si.“

Koleno ho páľilo, ale nepriloží si naň ruku, ešte nie. Naposledy pozrel na ňu, na jej krásu, na priliehavú blúzku so stojatým golierom a perlovými gombíkmi, na šikmo zriaseané záhyby látky na prsiach pod karhavými očami, ktoré ho uprene pozorovali.

Utekal pred ňou stromoradím mesiacov, až kým nedovŕšil trinásť rok a nenastala hlboká noc. Už niekoľko mesiacov sa mu zjavovala v rojčivých fantáziách pred spánkom. Tentoraz to bolo iné, prišlo to náhle, nečakane, klesajúci chlad v bruchu, ľudia tomu zrejme hovoria extáza. Dobré či zlé, všetko bolo nové, všetko patrilo len jemu. Jakživ nezažil také vzrušenie, ako keď prekročil bod možnosti návratu. Neskoro, niet viac cesty späť, to je fuk. S údivom sa prvý raz vyprázdnil do ruky. Len čo sa spamätal, posadil sa v tme, vstal z postele, pobral sa do umyvárne pri spálni a na vécku skúmal bleďý chuchvalec vo svojej hrsti, v dlani dieťaťa.

Potom sa spomienka rozptýlila v snovej vidine. Blížil sa, postupoval trblietavým vesmírom ďalej a ďalej, až k pohľadu z vrcholu hory nad vzdialeným oceánom, aký sa zavalitému Cortésovi otvoril v básni, ktorú musela celá trieda odpísať po škole za trest dvadsaťpäťkrát. More zvičajúcich sa tvorov menších ako žubrienky, milióny a milióny hlava na hlave až po zakrivený obzor. Bližšie a bližšie, až kým neobjavil a nemohol sledovať konkrétneho jedinca, ktorý si razil cestu neprehľadnou masou súrodencov, narážal do nich v hladkých ružových tuneloch a predbiehal tých, čo odpadávali od vyčerpania. Konečne sa ocitol pred kotúčom majestátnym ako slnko a začal sa pomaly otáčať v smere hodinových ručičiek,

vyrovnaný a nabitý vedomosťami ľahostajne čakal. Keby nie on, bol by to niekto iný. Len čo rozhrnul ťažké krvavočervené závesy a vošiel, doľahlo k nemu vzdialené skuvíňanie a vzápäti náhly záblesk slnečných lúčov ožiaril tváričku dojčťa skrivenú plačom.

Bol dospelý muž, básnik, za akého sa rád pokladal, ráno po opici s päťdňovým strniskom, práve sa vynoril z nepokojného spánku a teraz sa vliekol na neistých nohách zo spálne do detskej izby za detským plačom. Zdvihol chlapca z postieľky, privinul si ho.

Neskôr, už na prízemí, si pritískal na prsia spiace dieťa zakryté dekou. Hojdacie kreslo, vedľa na nízkom stolíku kniha o svetových problémoch, kúpil si ju, hoci vedel, že ju nikdy neprečíta. Mal vlastné starosti. Obrátený tvárou ku skleneným dverám putoval zrakom po úzkej londýnskej záhradke v hmlistom sychravom svitaní až po osamotenú holú jablňu. Naľavo od nej bol prevrátený zelený fúrik z ktoréhosi zabudnutého letného dňa, stále v rovnakej polohe. Bližšie stál okrúhly kovový stôl, často sa priberal, že ho natrie. Neskorá studená jar zamaskovala smrť stromu, túto jar ho nezaodeje lístie. Za trojtýždňových horúčav bez kvapky dažďa, začali sa v júli, ho mohol zachrániť napriek zákazu polievania. Bol však priveľmi zaneprázdnený, aby vláčil cez záhradu vedrá vody.

Klipkali mu oči, ale nezaspal, so zaklonenou hlavou sa dal opäť unášať spomienkami. Vybavil si prelúdiu – ako ho treba hrať. Uplynulo veľa času, odkedy – znovu jedenástročný chlapec – kráčal vedno s ostatnými k starej Nissenovej chate. Boli ešte veľmi mladí, aby si uvedomovali svoju neradostnú situáciu, a takí uzímení, že nevládali rozprávať. Kolektívny vzdor ich poháňal v rovnakom tempe ako baletný súbor, keď mlčky zišli strmým trávnatým svahom a zoradení v hmle trepezlivo čakali na začiatok vyučovacej hodiny.

V chate presne uprostred stáli kachle na uhlie a len čo sa zohriali, začali sa jašiť. Bolo to zrejme tu, nie inde, lebo latinčínár, láskavý malý Škót, nemohol triedu utíšiť. Na tabuli stálo napísané rukou učiteľa: *Exspectata dies aderat*. Pod tým nešikovnou chlapčenskou rukou: *Nadišiel dlho očakávaný deň*. Dozvedeli sa, že muži v ťažších časoch ako dnešné sa tu vnútri pripravovali na boj na mori, osvojovali si umenie kladenia mín. Bol to základ ich prípravy. A teraz sa veľký chalan, známy bitkár, odšuchtal dopredu a s posmešným úškrnom otrčil zadok láskavému Škótovi, aby ho po ňom neúčinne vyplieskal teniskou. Ozval sa pochvalný pokrik určený výtržníkovi – nikto iný by nenašiel takú odvahu ako on.

Keď rámus a hurhaj zosilneli a na laviciach pristávalo čosi biele, spomenul si, že je pondelok, zasa nadišiel dávno očakávaný obávaný deň. Na zápästí mal hodinky od otca. *Nieže ich stratíš*. O tridsaťdva minút má hodinu klavíra. Usiloval sa nemyslieť na učiteľku, lebo vôbec necvičil. Les bol príliš temný a strašidelný, keď prišiel k miestu, pri ktorom mu nemohúcne klesol palec. Myšlienka na matku by ho obrala o všetku silu. Mama bola ďaleko, nemohla mu pomôcť, potlačil aj tú myšlienku. Nikto nemohol zastaviť pondelok. Modrina z minulého týždňa postupne bledla, ale čo napokon znamená modrina v porovnaní so spomienkou na parfum učiteľky klavíra? Bolo to iné ako cítiť ju naozaj. Skôr ako bezfarebný obraz alebo miesto, alebo pocit nejakého miesta, či niečo medzi tým. K strachu pribudol ďalší prvok – vzrušenie, aj to bolo treba potlačiť.

Pre Rolanda Bainesu, muža v hojdamcom kresle postihnutého nespavosťou, prebúdzaajúce sa mesto znamenalo iba vzdialený šum, ktorý narastal s každou ďalšou minútou. Dopravná špička. Ľudia vytrhnutí zo sna i z postelí sa pohybovali po uliciach ako vietor. Zatiaľ nemá inú úlohu ako byť lôžkom svojho syna. Na hrudi vnímal tlkot srdca dieťaťa, dvakrát pomalší než svoj vlastný. Pulz oboch vypadával zo spoločného

rytmu, jedného dňa z neho vypadnú aj oni dvaja. Nikdy si nebudú takí blízki. Bude ho poznať čoraz menej. Iní ľudia budú poznať Lawrencea lepšie, budú vedieť, kde sa práve nachádza, čo robí, čo hovorí, ako sa prehlbuje jeho vzťah s tým alebo hentým priateľom a neskôr s tou či tou milenkou. Zавše bude plakať niekde v ústraní. Otcove občasnú návštevu, vrúcne objatie, najnovšie informácie o synovej práci, rodine, trochu politiky a nakoniec zbohom. Dovtedy bude o ňom vedieť všetko, kde trávi každú minútu, na ktorom mieste. Teraz je lôžkom dieťaťa aj jeho bohom. Postupné vypúšťanie potomka na slobodu je azda základnou úlohou rodiča a z tohto hľadiska ťažko predvídať, čo bude ďalej.

Uplynulo veľa rokov, odkedy vypustil on sám na slobodu jedenásťročného chlapca s tajomstvom oválnej modriny na vnútornej strane stehna. V ten večer ju preskúmal, len čo zahasili svetlo, spustil si na záchode pyžamové nohavice a v predklone si ju obzrel zblízka. Rozoznával odtlačok ukazováka a palca, jej podpis, záznam okamihu, ktorý sa stal pravdou. Ako fotografia. Necítil bolesť, keď obkresľoval prstom modrinu na mieste, kde sa bledá pokožka sfarbovala dozelená a domodra. Potlačil takmer čiernu kožu v strede. Ani tentoraz necítil bolesť.

V týždňoch, ktoré nasledovali po zmiznutí jeho ženy, po návštevách polície a zapečatení domu sa často pokúšal zdôvodniť sám sebe celé to prenasledovanie od večera, keď sčistajasna osamel. Únava a stres ho zahnali až k počiatkom, k základom, do bezbrehej minulosti. Bolo by to horšie, keby vedel, čo príde – pravidelné návštevy v spustnutej kancelárii, čakanie so stovkami ostatných na plastových stoličkách priskrutkovaných k dlážke, kedy vyvolajú jeho číslo. Ďalšie a ďalšie výpovede pred súdom, zatiaľ čo Lawrence H. Baines sa mu s bľabotáním mrvil v lone. Nakoniec získal skromnú výpomoc od štátu, podporu pre samoživiteľa, akýsi vdovský

dôchodok, hoci matka dieťaťa nebola mŕtva. Keď Lawrence dovŕší jeden rok, vezmú ho do jaslí a otec sa môže zamestnať v call centre alebo kde. Profesor utešiteľ, bútlavá vŕba. Rozumné riešenie. Majú azda ostatní naňho driať, aby si mohol celé popoludnie lámať hlavu nad svojimi sestínami? Odpoveď znela jasne. Bola to dohoda, zmluvný kontrakt, a on ho odsúhlasil, čo ako sa mu protivil.

Udalosť z dávnych čias v malej miestnosti pri ošetrovni bola rovnaká pohroma ako malér, ktorý ho postihol teraz, no fungoval ďalej takisto ako vtedy, aspoň navonok vyzeralo všetko, ako malo. Skaza však mohla vyvrieť znútra, z pocitu, že koná nesprávne. Ak ho mal kedysi chlapec, ktorého vyľákali na krivé chodníčky, prečo podľahol pocitu viny teraz? Vinná je ona, nie on. Text na pohľadniciach aj na lístku, čo mu nechala, by už vedel odriekať naspamäť. Takéto odkazy sa zvyčajne nechávali na kuchynskom stole. Ona mu ho však nechala na vankúši ako horkú čokoládku v hoteli. *Nehľadaj ma. Mám sa dobre. Ty za nič nemôžeš. Lúbim Ťa, ale takto je to správne. Žila som nesprávny život. Prosím, snaž sa mi odpustiť.* Na jej strane postele kľúče od bytu.

Toto má byť láska? Porodiť dieťa znamená žiť nesprávne? Až po poriadnej dávke alkoholu sa vedel sústrediť a posledná, podľa neho nedokončená veta v ňom vyvolala hlboký odpor. Po *Prosím, snaž sa mi odpustiť* malo nasledovať, *ako som si odpustila sama*. Sebaľútosť unikajúceho utečenca pred spravodlivosťou v protiklade s trpkou jednoznačnosťou opusteného. Oboje narastalo s každým palcom škótskej v pohári. Ďalší neviditeľný prst, čo naňho kýval. Nenávidel ju čoraz väčšmi, každá myšlienka bola opakovaním, ďalšou variáciou na tému jej sebeckej dezercie. Po hodine pitvania dospel k poznaniu, že nie je ďaleko od bodu zvratu, piruety v duševnej práci toho večera. Nechýbalo doň veľa, keď si nalial znova. Mozog mu spomaľoval a napokon z ničoho nič, bez zjavnej príčiny

zastal ako vlak v básni, ktorú sa celá trieda musela pod hrozbou prísneho trestu naučiť naspamäť. Horúci deň v Gloucesteri, keď všetko naokolo náhle zmeravie, zavládne ticho a niekto si v ňom nečakane odkašle. Neskôr mu to zíde na um, jasný pojem, zreteľný a neodškriepiteľný ako pieseň vtáka nablízku. Nakoniec sa opil a uvoľnil sa natoľko, že ju opäť ľúbil a chcel, aby sa vrátila. Jej vzdialená anjelská krása, krehké, útle ruky a hlas takmer nebadateľne poznačený detstvom stráveným v Nemecku, trochu zachrípnutý od kriku. Sama však nikdy nekričala. Ľúbila ho, takže vinník je on a bolo od nej vskutku veľkorysé zdôrazniť, že on za nič nemôže. Nevedel, ktorej defektnej časti svojej osobnosti by mal pripísať vinu, vinnikom bude teda celý on.

Omámený a kajúcny v príjemnom opare nostalgie uvážlivo vystúpil hore schodmi, skontroloval dieťa a potom zaspal, neraz oblečený, krížom cez posteľ, a zobúdza sa v jalových hodinách nadránom, vyčerpaný, v strehu, nahnevaný a smädný rekapituloval v tme vlastné prednosti a svoj omyl. Zarábal takmer toľko, čo ona, venoval Lawrenceovi toľko času ako ona, aj po nociach, bol verný, ľúbil ju a nikdy sa nedožadoval osobitných výsad geniálneho básnika. On bol teda ten hlupák a slaboch, azda preto odišla, možno za pravým chlapom. Nie, nie, bol dobrý, bol dobrý a nenávidel ju. *Je to správne*. A tak stále dookola – znovu a znovu. Potom mohol dosiahnuť stav najbližší spánku, keď ležal na chrbte so zatvorenými očami, napínal uši, či nezačuje Lawrencea, hlavou mu zatiaľ putovali spomienky, túžby, nápady, ba i obstojné verše, ktoré sa mu lenilo zapísať, hodinu, dve, ba aj tri, až kým sa nerozvidnelo. Krátko nato si znovu premietol návštevu polície, podozrenie, čo sa naňho prilepilo, jedovatý mrak, pred ktorým zabezpečil dom, a či tú prácu netreba prerobiť. Celý tento márný proces mu raz v noci pripomenul hodinu klavíra. Miestnosť s dobrou akustikou, kam sa dotackal a musel stále dávať pozor.



Vďaka latinčine a francúzštine sa naučil rozoznávať časy. Boli tam vždy, minulý, prítomný, budúci, no nevšimol si, ako medzi nimi rozlišuje jazyk. Teraz to už vedel. Jeho učiteľka klavíra používala prítomný priebehový čas na vyjadrenie blízkej budúcnosti v angličtine. „Sedíš vystretý, brada hore. Lakte držíš v pravom uhle. Prsty sú pripravené, hánky zľahka ohnuté, zápästia uvoľnené. Pozeráš rovno na noty.“

Vedel, čo je pravý uhol. Časy, uhly, ako vyhláskovať slovo *priebehový*. To všetko patrilo ku skutočnému svetu, preto ho otec poslal preč od matky vyše tritisíc kilometrov, aby sa to naučil. Dospelým záležalo na milióne vecí a všetky si bolo treba osvojiť krok za krokom. Keď sa vrátil z hodiny latinčiny, zadychčaný, ale načas, učiteľka klavíra sa ho spýtala, koľko cvičil minulý týždeň. Oklamal ju. Potom si k nemu zasa prisadla a obostrela ho oblakom svojej vône. Modrina na stehne z predchádzajúceho týždňa vybledla, spomienka, ako vznikla, nadobudla v jeho mysli neurčité kontúry. Keď sa mu však znovu pokúsi ublížiť, zoberie sa a ujde. Ak odvetil, že spolu cvičil tri hodiny, dokazovalo to jeho silu sprevádzanú vzrušeným šelestom v hrudi. Pravda bola taká, že klavíru sa nevenoval ani tri minúty. Ešte nikdy neklamal žene. Klamal otcovi, lebo sa bál následkov, ale matke hovoril vždy pravdu.

Učiteľka si zľahka odkašľala, zrejme uverila. Hoci – ktovie. Stíšila hlas: „Dobre, môžeme začať.“

Veľký tenký zošit s ľahšími skladbami pre začiatocníkov bol otvorený v strede. Až teraz si všimol tri kovové spinky, čo držali listy pokope. Tie netreba zahrať – pri tej hlúpej myšlienke sa mu tisol úsmev na pery. Nekompromisne vztýčená slučka husľového kľúča, basový kľúč skrútený ako zajačie embryo v učebnici biológie, čierne noty, svietivo biele noty, ktoré treba držať dlhšie, ufúľaná dvojstrana so somárskymi ušami, jeho vlastný, osobitný trest. Nič z toho nevyzeralo známe, ale ani nepriateľské.

Keď začal hrať, prvý tón znel dvakrát silnejšie ako druhý. Sústredene prešiel na tretí aj na štvrtý a zrýchlil. Pôsobilo to výstražne, potom akosi zakrádavo. Za svoju uvoľnenosť neďakoval cvičeniu. Dal sa viesť notami, ľavá ruka s pravou, nevnímal si ceruzkou vyznačený prstoklad. Nemusel sa spoliehať na pamäť, stačilo stláčať klávesy v správnom poradí. Zrazu sa ocitol na zákernom mieste, ale ľavý palec mu zabudol klesnúť a potom nemal kedy, bol už na druhej strane, hladko sa preniesol cez spodnú časť až nad les, kde bolo svetlo a priestor bol čistejší, a na jednom úseku jeho ucho zachytilo sľaby náznak hravej melódie nad rúznym pochodom zvukov.

Nasledujúce pokyny, dva alebo tri, si vyžadovali v každej sekunde plné sústredenie. Zabudol sám na seba, dokonca i na ňu. Čas a miesto sa rozplynuli. Neexistoval ani klavír. Keď sa zrazu ocitol na konci a zahral oboma rukami plynulý, krátky otvorený akord, akoby sa prebral z nočného spánku. Nezdvihol však ruky z klávesnice, ako mu prikazovala notácia *brevís*. Akord sa rozozvučal naplno a pozvoľna zanikol v prázdnej malej miestnosti.

Nechal tam ruky, aj keď ho chytila pevne za hlavu a silným tlakom dlane obrátila k sebe. Nič v jej tvári nenaznačovalo, čo bude nasledovať.

Ticho povedala: „Ty...“

Až vtedy odtrhol prsty od klávesnice.

„Ty malý...“

Zložitým pohybom sklonila hlavu, prudko sa k nemu obrátila v plynulom oblúku, vzápätí mu jej pery pristáli na ústach v nežnom dlhom bozku. Nebránil sa, nereagoval. Jednoducho sa to stalo a on neodporoval. Celý čas necítil nič. Až keď neskôr osamel a vybavoval si ten bozk, vybavoval si ho v pamäti a prežíval ho, pochopil jeho význam. Zatiaľ čo mu prítiskala pery na ústa, iba odovzdane čakal, kedy uplynie ten okamih. Potom ich čosi vyrušilo. Za oknom vysoko na stene

sa mihol tieň. Odtiahla sa, pozreli k oknu. Obaja ho vytušili či zachytili naraz kútikom oka. Bola to tvár, tvár vyjadrujúca nesúhlas – a plece? V malom štvorcovom okne však videli len oblak s kostrbatými okrajmi a útržky bledomodrej zimnej oblohy. Vedel, že okno je privysoko, aby cezeň dovidel dnu aj ten najvyšší dospelý. Musel to byť vták, pravdepodobne holub z holubníka v starej stajni. Ale učiteľka a žiak sa od seba vinovato odtrhli, a hoci mu všeličo nebolo jasné, vedel, že odteraz ich spája spoločné tajomstvo. Prázdne okno mu nemilosrdne pripomenulo svet ľudí za sklom. Uvedomoval si, že by bolo nezdvorilé zdvihnúť ruku k ústam, aby si poškrabal pery po vysychajúcej vlhkosti.

Znovu sa k nemu obrátila, zahľadela sa mu uprene do očí a prihovorila sa mu pokojným pevným hlasom, aby naznačila, tentoraz prívetivo, že jej nezáleží na sliedičoch; budúci čas použila ako vždy, keď chcela, aby prítomný čas vyznieval logicky. Ako v tomto prípade. Ešte nikdy ju však nepočul hovoriť tak dlho.

„Roland, o dva týždne bude poldňové voľno. Vychádza to na piatok. Teraz dobre počúvaj. Prídeš na bicykli do dediny, kde bývam. Volá sa Erwarton. Od Holbrooku hneď za krčmou napravo, zelené dvere. Budem ťa čakať presne na obed, rozumieš?“

Prikývol, no nerozumel. Nechápal, prečo by sa mal trmácať na bicykli po úzkych chodníkoch a poľných cestách cez celý polostrov, keď sa môže naobedovať v škole. Nechápal celkom nič. Zároveň túžil napriek zmätku, alebo práve preň, byť sám, aby mohol ten bozk stráviť, pouvažovať o ňom.

„Pošlem ti kartu, aby si nezabudol. Odteraz budeš mať hodiny s pánom Clarom. Vystrieda ma. Poviem mu, že robíš veľké pokroky. A teraz, mladý muž, si precvičíme durové a molové stupnice s dvoma zvýšenými poltónmi.“

\* \* \*

Bolo ľahšie pýtať sa *kam* než *prečo*. Kam šla? Uplynuli štyri hodiny, keď oznámil polícii, že mu zmizla žena a nechala odkaz. Podľa jeho priateľov boli už dve hodiny priveľa. Zavolaj im, okamžite! Vzdoval, nepodľahol. Nielen preto, lebo si robil nádeje, že Alissa sa môže vrátiť každú minútu. Nechcel ani, aby jej lístok prečítal niekto cudzí a aby bolo jej zmiznutie úradne potvrdené. Prekvapilo ho, že niekto prišiel už deň po oznámení Alissinho zmiznutia. Bol to miestny policajt, očividne nevedel, kde mu hlava stojí. Zaznačil si niekoľko detailov, krátko prebehol Alissin odkaz a povedal, že sa ozve. Týždeň sa nedialo nič, prišli iba štyri pohľadnice. Vyšetrovateľ sa zjavil neohlásený zavčas rána v malom hliadkovačom aute, zaparkoval proti predpisom pred domom. Lialo ako z krhly, ale nedbal na mokré šlapaje, čo po ňom ostávali na dlážke v predsieni. Detektív inšpektor Douglas Browne s lalokmi ovisnutej kože na tvári a hnedými očami pripomínal ozrutného psa. Sedel zhrbený za kuchynským stolom oproti Rolandovi. Vedľa obrovských rúk s hánkami porastenými tmavými chlpmi mal svoj zápisník, pohľadnice od Alissy a odkaz, čo nechala na vankúši. V hrubom kabáte – ten si nevyzliekol – vyzeral ešte mohutnejší a väčšmi podobný psovi. Oboch mužov obklopovali špinavé taniere a šálky, nevyžiadaná pošta, účty, takmer prázdna dojčenská fľaška, zvyšky Lawrenceových raňajok rozmazaných po stole a detský podbradník. Rolandovi priatelia tomu hovorili *slintavé obdobie*. Lawrence, nezvyčajne tichý, sedel v detskej stoličke, vytriešťal oči na obra so širočiznými plecami. Browne nedal celý čas ani len náznakom najavo, že zaregistroval prítomnosť dieťaťa. Roland sa cítil trochu urazený za syna. Nepodstatné. Policajt upieral mierne hnedé oči iba na otca, ktorý musel odpovedať na rutinné otázky. V manželstve sa nevyskytli nijaké nehody – vyslovil to dôraznejšie, ako mal v úmysle. Zo spoločného účtu nezmizlo nič. Boli ešte prázdniny, a tak v škole,